

Izhaja dvakrat na teden, in sicer v sredo in oboto ob 11. uri predpoldne ter stane z izrednimi prilgami ter s „Kazipotom“ ob novem letu vred po pošti prejemana ali v Gorici na dom pošiljana:

Vse leto 13 K 20 h. ali gl. 6:60
pol leta 6 „ 60 „ . . . 3:30
četrt leta 3 „ 40 „ . . . 1:70

Posamične številke stanejo 10 vin.

Naročnino sprejema upravnništvo v Gosposki ulici št. 7. v Gorici v „Goriški Tiskarni“ A. Gabršček vsak mesec od 8. ure zjutraj do 6. zvečer; ob nedeljah pa od 9. do 12. ure. Na naročila brez dopolne naročnine o ne oziram.

Oglasi in poslanice se računajo po petih vrstah: če tiskano 1-krat 8 kr., 2-krat 7 kr., 3-krat 6 kr. vsak vrsta. Večkrat po pogodbi. — Večje črke po prostoru. — Reklame in spisi v uredniškem delu 15 kr. vrsta. — Za obliko in vsebino oglasov odklanjamo vsako odgovornost.

SOČA

»Vse za omiko, svobodo in napredek!« Dr. K. Lavrič

Uredništvo
se nahaja v Gosposki ulici št. 7 v Gorici v I. nadst. Z urednikom je mogoče govoriti vsaki dan od 8. do 12. dopoldne ter od 2. do 5. popoldne; ob nedeljah in praznikih od 9. do 12. dop. Upravnništvo se nahaja v Gosposki ulici št. 7. v I. nadst. na levo v tiskarni.

Naročnino in oglase je plačati loco Gorica. Pisi naj se pošiljajo le uredništvu.

Naročnina, reklamacije in druge reči, katere ne spadajo v delokrog uredništva, naj se pošiljajo le upravnistvu.

„PRIMOREC“

Izhaja neodvisno od „Soče“ vsak petek in stane vse leto 3 K 20 h ali gl. 1:60.

„Soča“ in „Primorec“ se prodajata v Gorici v tobakarni Schwarz v Solški ulici in Jellersitz v Nunski ulici; — v Trstu v tobakarni Lavrenčič na trgu della Caserma.

Odgovorni urednik in izdajatelj Ivan Kavčič v Gorici.

— Telefon št. 83. —

»Gor. Tiskarna« A. Gabršček (odgov. Iv. Meljavec) tiska in zal.

Deželni zbor.

Ker v zadnji številki — radi nepričakovanih ovir — nismo mogli nadaljevati s poročilom o deželnozborskih sejah podrobneje, nadaljujemo danes.

V popolnitev poročila o

XII. seji dne 10. novembra t. l. poročamo to-le:

Pri točki o regulaciji učiteljskih plač je bil poročevalec dr. Marani. Iz njegovega poročila je razvidno, da bodo znasali zvišani troški po zakonskem načrtu, kakor ga predlaga: za Gorico 17.240 K, za gradiščanski solski okraj 48.730 K, za gorisko okoli 35.930 K, za selški okraj 16.180 K in za toliminski okraj pa 14.940 K. V pokritje troškov predlaga: v vsakem solskem okraju naj se naložijo doklade na užitnino pri vinu in mesu po 20%, na pivo pa naj se naloži davščina 1-70 K na vsak hektoliter potočnega piva.

Falconer je govoril prvi ter zahvaljeval solski odsek, da je resil to vprašanje tako ugodno za učiteljstvo, zlasti pa je zahvaljeval dr. Maranija, ki se je s posebnim zanimanjem potegoval za učitelje. Dr. Tuma je povdarjal potrebo, da se povišajo plače učiteljev, ker se drži naziranja, da je materijelno stanje predpogoj moralnemu. Motiv je, da kogar se materijelno podpre, lahko visoko pride, in kogar se podpre, tega veže tudi dolžnost, da se dvigne, da obdrži svež in veder duh v zdravem telesu. Drugi vzrok je ta, da smatra učitelje za višje nego jih je določil zakon. Prvi stan, kateremu gre prvo mesto, je učitelj. Izobrazbe treba za vse, kar človek dela, najtežje pa je, otroka blažiti ter ga učiti. Kar človek stori, njegovo delo, ali delo le, ako človeka dvigne nad navadne trivijalne nazore. Država in crkve delujeta le z egoistično smerjo, stališče vedno to, da mora biti učitelj zadovoljen s tem, kar ima. Nasprotni Falconerju omenja, da po naprednem mišljenju je učiteljica toliko vredna kolikor učitelj. Moralno krepki učiteljici se da lahko vsaka šola. Iz oportunitete le se stavi danes 80%, glede plač učitelje nasprotni učiteljem, ker se ne da izogniti starim pred-

sodkom, potem pa se prihrani 20%. Falconer je predlagal na to, ko je čital poročevalec paragrafe, razne spremembe, katerim se je deloma ugodilo, deloma ne. Tako je predlagal Falconer tudi znižanje službene dobe od 40 na 35 let, češ, da se je postavila taka doba tudi v Trstu in v Istri. Štrekelj se je pridružil Falconerju, ali dr. Tuma je omenjal, da so se v tem oziru poboteli že v odseku, ker so v nekaterih točkah dali še več nego so učitelji zahtevali. Ker je omenil Štrekelj profesorje, povdarja, da pride učitelj s 19 letom z učiteljskega profesorja pa pridejo do kruha s 30 leti. Ako bi se sprejela ta sprememba, bi imela za posledico spremembo cele vrste paragrafov. Gregorič omenja tudi to ugodnost, da seštejejo v pokoj vsa leta od pričetka službe, Marani omenja, da sta uštetni tudi dve leti prakse. Pri glasovanju za dobo 35 let glasujeta le Falconer in Štrekelj. Pri členu II. se je oglasil dr. Tuma, rekoč, da se boji, da bi bil ta člen zopet povod, da se odnese učiteljsko vprašanje zopet za eno leto. Predlaga pokritje plač potom deželnega solskega zaloga, proti kateremu protiviti se, ni tudi na italijanski strani nikakega stvarnega razloga, ker furlanske občine pridejo na boljše. Zastopniki Furlanije ne morejo biti nasprotni. Mestni budget ni zadet, vse je le vprašanje davkoplatevalcev v Gorici. Povdarja, kako neumestno je trkanje na nacionalni moment itd. (Govor priobčimo po stenografičnem zapisniku.)

Po stari navadi se zrepenci po govoru dr. Tume deželni glavar, ki z nekako nenaslanco, da ne rečemo drugače, začne molelovati, da načrta zakona o dež. solskem zalogu, kakor ga je sestavil in prečital dr. Tuma, ne more dati na glasovanje in v razpravo, dasi je dobro vedel, kaj namerava dr. Tuma in da je načrt le nadomestilo za § 4. in § 5., ki bi odpadla, ako bi se sprejel dež. solski zalog! Dr. Tuma je omenil pri tej priliki, da postopa deželni glavar z njim drugače nego z drugimi. Dr. Gregorič je rekel, da se ujema s predlogom dr. Tume, ali ker ve, da Italijani ne bodo glasovali za predlog dr. Tume, stavi svoj posredovalni predlog: dežela naj bi sprejela k doseda-

njemu znesku 250.000 K, katere prispeva za šolstvo, se onih 150.000 K, ki narastejo z novim zakonom. To bi bil nekak omejeni deželni solski zalog. Potrebščine naj bi se pokrivalo tako, da bi se pobirale doklade na užitnino, in sicer pri vinu in mesu po 20% in od vsakega hektolitra na drobno potočnega piva pa 1-70 K, event. primanjkljaj naj bi se kril z dokladami na izravne davke. Venuti se je obračal proti predlogu dr. Tume ter ga pobijal, glasoval bo le za načrt, kakor ga predlaga solski odsek. Po dež. sol. zal. bi morali plačevati lastniki hiš po 50%, kar bi bilo popoln propad mesta in istočasno Furlanije, pravi, da predlog dr. Tume bi zahteval spremenitev vseh solskih zakonov, kar bi zahtevalo mnogo časa, s čemur pa se ne dela v prilog učiteljem. (Dr. Tuma mu je pozneje hitro dokazal, kako pretirana je bila ta trditve.) Egger se pridružuje načrtu solskega odseka, rekoč, da vrši s tem le svojo dolžnost. Pravi, da mora z vso gotovostjo omeniti, da bi pomenil deželni solski zalog popoln počin mesta in v malih letih tudi Furlanije. Z žalostjo konstatuje, da se je zastopnik vlade nekako zavzel za Tumov predlog, pa upa vendar, da vlada neče propada mesta. Pravi, da ima tudi on ljubezem do učiteljev, da zeli, da stopi zakon v veljavo z novim letom 1905., spominja se, da se je reko po francosko-nemški vojni, da je zmagal ljudski učitelj, ter želel končno, naj se glasuje za predlog solskega odseka, po katerem se resi Gorica gotovega pogina. Dr. Treo je na to v glavnem povdarjal, kako je vse centralizirano v Gorici, uradi itd., da je torej prav, da Gorica ne le sprejema, marveč tudi daje. Dr. Tuma omenja zopet, da deželni solski zalog ne upropasti Gorice, ampak „malgoverno“, dokaže tudi, koliko dobička pride od Slovencev. Verzeznassi se na vse to razvname, povdarjaje, da hočejo Slovenci pogin mesta, da je to naskok na mesto, in se čudi, da jih pri tem prizadevanju podpira vlada. Pravi, da si Slovenci hočejo s tem denarjem zidati in pomnožiti svoje ljudske šole. Končno je prišel do hesede poročevalec dr. Marani, ki je rekel, da se govori že 5 ur, in to le 5 ur besed, s samimi besedami pa ni učiteljem ustrezno. Polemizuje proti predlogu dr.

Tuma ter meni, da če bi se sprejel deželni solski zalog, bi nastali protesti, in posledica bi znala biti le ta, da se zakon ne sprejme. Pravi, da je pripravljen iti tudi pred cesarja, samo da bi se sprejel ta zakonski načrt.

Sprejme se, kakor že znano, zakonski načrt solskega odseka. Kdaj ima stopiti v veljavo, ako se zakon potrdi, se določi po Gregoričevem predlogu, da po treh mesecih. Učitelji in drugo občinstvo odidejo.

Preide se k 4. točki dnevnega reda. Proračun deželnega zaloga za leto 1905. Poročevalec je Holzer. Dr. Tuma je govoril obširneje o financah. Holzer vzdržuje poročilo. Ob 10 30 se zaključí seja.

XIII. seja dne 11. novembra t. l.

V tej seji se je nadaljeval dnevni red seje s prejšnjega dne, in sicer se je nadaljevalo s proračunom za leto 1905., ko se je se poprej dovolilo na predloge z laske in slovenske strani 3000 K pogorelcem v Čepovanu. Faidutti je ob tej priliki omenjal potrebo deželne zavarovalnice. Pri proračunu pri točki I. se je oglasil dr. Tuma, rekoč, da se poslanci v mestu lahko odpovedo dietam, katere dobivajo za deželnozborske seje, on se skoro sramuje, sprejemati tiste zneske. Tako bi se prihranilo več tisoč kron in s tem bi se krila potreba novega tehn. uradnika, sploh povdarja potrebo varčiti. Stavi bi nasvet, da se v prih. zasedanju predloži načrt, da se odpravi dietete. Glavar omehta nekaj, da to ne spada k stvari, dasi je pač točka jasna, Blažu Grči pa je bilo že tako hudo za kronice, da se je oglasil ter rekel, da kaj toliko govori, da se le čas trati. Holzer pa je rekel, da je nasvet prav simpitičen, ter naj bi se pri drugi priliki vrnil nanj, kar je Blaža osupnilo. Pri točki II. glede plač dež. odbornikov, je omenil dr. Tuma, da se je v dež. odboru premenil sistem. Prej ni bilo tajnika, prej so dež. odborniki delali. Leta 1903. pa se je ta sistem spremenil. Po drugih deželnih odborih imajo deželni odborniki svoje uradne ure, pri nas pa se delo deželnih odbornikov manjša, delo tajništva pa večja od leta do leta. Treba druge konceptne moti, treba večji trošek. Ni tega, da bi bili dež.

— 24 —

Brez dogme.

Roman.

Spisal H. Sienkiewicz. Iz poljščine poslovenil Podravski.

(Dalj.)

Že tisoč let je znano na svetu, da dobro in npravstveno je samo to, kar krepča življenje, da praznosta in ničnost tičita v kraljestvu zlega. Trenutek, ko se ta ljubljena glava nasloni na moje prsi, v katerem si te druge ustnice počijejo na mojih, bode kot dejanje blagra in resnice. Sredi dvomov, ki mi kvasijo možgane, mi ta edina sveti jasno — o tej edini morem reči: verjamem, da je tako. Ali sem morda našel kaj krepkejšega v življenju? Vem izborno, kaka razdvojitve leži med to mojo vero in ono npravstvenostjo starega kova, izdelano na vsakdanji porabi ljudij; vem, da bo to tudi za Angelico tuj, prestrašljiv svet, toda jaz jo primem za roko in jo pospremim v ta svet, ker ji bom z odkritosrčnim prepričanjem mogel reči: ondi je blagor in resnica!

V podobnih mislih nahajam okrepičilo. Večji del dneva mi je prešel zelo slabo, ker sem se zavedal lastne onemoglosti vpričo vseh teh pogojev, v kakoršnih se nahajava oba z Angelico. Prihaja mi na misel tudi to, da ona morda ljubi Kromickega. Na srečo, prihod zdravnika Hvastovskega popoldne, mi je pretrgal domenke te vrste. Dospel je iz Ploševa na posvetovanje s starim zdravnikom, katerega so ob

svojem času klicali h gospej Celini. Pri odhodu me je prišel obiskat. Rekel je, da se gospa Celina počuti tako kakor vedno, toda da je gospo Kromicko zarana in čeno bolela glava, in da niti ni prišla na čaj.

Na to je začel obširno govoriti o Angelici in jaz sem ga rad poslušal, kajti s tem mi je nekako nadomeščal njeno navzočnost in njeno podobo. V ostalem je govoril kot razumen človek, dasi je še mlad. Zupal mi je, da rad zre na ljudi z nezaupljivostjo, ne radi tega, ker smatra tako stališče za edino primerno, marveč za to, ker smatra to za sedaj za varnejše. Kar se gospe Kromicke tiče, sodi on, da jo more z vso gotovostjo prišteti k bitjem, ki so višja v vsakem obziru. Govoril je o njej v obče s tako živahnostjo, da mi je spreletelo po glavi dopuščenje, da v globeli svojega srca goji do nje nekaj več nego občudovanje.

To dopuščenje mi ni provzročalo niti najmanjše pikrosti, gotovo iz obzira na ono ogromno prostranstvo, ki je ločilo tega nedavnega dijaka od Angelice. Kajpada, bil sem mu hvaležen, da jo je spoznal in pridržal sem ga dalje časa, kajti vrhu tega je ta razgovor z njim odvrčal od mene vse preveč turbne misli. Med tem razgovorom sem ga vprašal, kaj namerava delati v prihodnosti? Odgovoril mi je, da najpoprej si mora prihraniti nekoliko denarja za odhod na kliniko za mejo, na to pa se vrne v domovino in se nastani v Varšavi.

»Kaj razumete, gospod, pod tem nastanjenjem v Varšavi?«

»Nameščenje v kakoršni si bodi bolnišnici in vsemogočo prakso.«

»Potem se gotovo oženite?«
»Pride tudi vrsta na to, toda ne še takoj.«
»Dokler ne pride kak občutek, ki nadvlada voljo. Vam, kot zdravniku je znano, da je ljubezen fiziološki potreba.«

Mladi Hvastovski je očividno hotel, da ga ljudje smatrajo za trezno in čvrsto glavo, vzvišeno nad človeške slabosti, zato je skomignil s svojimi širokimi ramami, pogladil si kratko pristrizene lase in odvrnil:
»Potrebo priznavam, toda nočem ji pripoznati več prostora, nego ga ji pripada. Za vsako potrebo se nahajajo sredstva.«

Tu se zmagovito nasmeje, toda jaz mu odvrnem resno:
»Zaglobivši se nekoliko bolj v vprašanje občutkov, kdo vé, ali se spleča živeti radi česa drugega?«
Hvastovski se za trenutek zamisli.

»Ne! dokaj jo še drugih rečij: recimo znanje, recimo društvene dolžnosti. Ne rečem ničesar zoper zakon; človek se mora oženiti prvič radi samega sebe in drugič, da ima otroke — kajti to je tudi društvena dolžnost. Toda zakon to je nekaj drugega — neprestalni roman, vedno nekaj drugega.«

»Kako razumete to, gospod!«

»Razumem to tako, da mi smo mravlje, ki stavijo mravljišče. Mi, delavni ljudje, nimamo časa za to, da bi posvečevali svoje življenje poglavitno ženskam in njihovi ljubezni. To je dobro za one, ki pohajkujejo brez posla, ali kateri nočejo delati nič drugega.«

odborniki nekaki višji uradniki, marveč so le prisedniki.

Iz plače dež. odbornikov bi ustanovili lahko mesto konceptnega uradnika in inženirja. On ne govori tega prav nič iz osebnosti, ampak pred očmi ima drug sistem. Faidutti je na to razlagal, da je vsako delo vredno svojega plačila, kakor je rekel pred njim že Sv. Pavel. Ker je spravljal vso reč na osebno stran, je povdarjal dr. Tuma znova, da se ni dotaknil nobene osebe, da abstrahira od njih, da pa je govoril o sistemu in o potrebi varčenja.

Blazu Grči se je nekam mudilo, kajti ves čas je nekaj godrnjal in končno je prosil besede. Ko jo je dobil, je rekel, da Tuma govori le za to, da govori, da se le pred svetom kaže, da govori. Ker je bila grča precej impertinentna, je opozoril dr. Tuma glavarja, naj jo pokliče k redu, ali Blažek je le še naprej vlekel besede, da je končno vstal Marani ter predlagal konec Blaževe debate. To se je zgodilo na veliko radost galerije, ki je sploh imela dosti „spasa“ z Blažem. V veliko nevoljo Grče se je pri točki III. a) glede vojaške bolnišnice zopet oglasil dr. Tuma, rekoč, da vzdrževanje takih rešij pritiče občinam ne pa deželi. Čas je to točko odstraniti; pri točki d) pa je nasvetoval, da zadošča za vzdrževanje dež. dvorca 1000 K, ker se misli graditi nov deželni dvorec. Tumor predlog pade. Pri točki IV. a) se je oglasil Gregorčič, rekoč, da ker se ustanovi dež. kmet. urad, naj se izbrise izredna podpora za kmetijsko društvo. Tuma se pridruzuje, predlaga, naj se izbrise postavka, nakar omeni Gregorčič, da če gre znesek med razne, ga bo imel dež. odbor na razpolago. Poročevalec Holzer se strinja s tem, da se postavi znesek 5000 K med različne ter se tako dobi svota za pogorelca v Čepovanu. Soglasno sprejeto. Pri točki VI. se oglasí dr. Tuma ter povdarja skandal, da edinole goriška dežela nima zdravstvenega zakona. Pri točki IX. b. je omenil dr. Tuma, da je povedal Berbuč, da so znižali širokost cest s 7 m na 4.; ali se je kaj storilo, da so se tudi troški znižali? Berbuč pravi, da dosedaj se ni moglo še nič ukreniti. Ona cesta, ki se gradi ob meji, je tudi široka po 4 m; ko končano, se določi prispevek. Dokler troški niso znani, se ne more storiti nobenega koraka. Pri točki XI. b) omenja dr. Tuma, da mora biti izgube kakih 20.000 K pri posojilu 1.000.000 kron za gradnjo norišnice, plačuje se po 4%, dobiva pa se manj, očita nemarno postopanje pri obrestovanju tega kapitala. Holzer omenja, da ni izgube, da odstotki, katere se plačuje in katere se prejema, se krijejo. Faidutti se je zavzemal za to, da se ustanovi mesto kateheta na obeh dež. kmet. solah, in sicer z novim letom 1905. Dež. glavar omenja, da to ne spada k stvari, ali ker je to nekaj prihodnjega, so bo bavil s tem dež. odbor. Pri razgovoru o pokritju pride do tega, da dr. Marani prav dr. Tumi, ki je trdil, da je glede na obrestovanje 1.000.000

kron izgubljenih več tisočakov. Proračun se sprejme.

O nekaterih drugih točkah dnevnega reda te seje smo tudi že poročali. Dodati pa imamo še nekaj točk. Pri točki o načrtu glede gradnje vojaške bolnišnice v Gorici, ki naj bi se zgradila s troški 22.000 K, je predlagal dr. Tuma, naj se gre preko tega na dnevni red. Za tako reč ima dolžnosti občina, ne pa dežela. Pred leti je storil dež. odbor le uslugo mestu. Dežela se je zaračunila, vzdrževanje vojašnice je na škodo dežele. Že načelno je proti temu, da bi dežela gradila taka nova poslopja. Verzeznassi se zavzema za gradnjo ter kaže na dobiček, dr. Treo pa pravi, da če je občina obvezana zidati in če se obeta dobiček, čemu bi ga ji dežela jemala, in čemu bi se mesto branilo tega dobička? Faidutti govori tudi o koristi, Tuma pravi, da izguba je izkazana, stvar se ne obnaša, skušnija nas je poučila. Verzeznassi pravi, da izgube izvirajo iz starega poslopja, ali odpadejo pri novem, Gregorčič se z njim ne ujema, omenja, da se je vojaška oblast obračala prej okoli drugih, nazadnje sele je prišla do dežele, zastopnik vlade želi, da bi se načrt sprejel, Venuti omenja, da tu ne gre za nič drugega nego za to, da se stopi v dogovor z vojaško oblastjo ter potem poroča, ali pri glasovanju za na dnevni red je 10 proti 10, pri glasovanju o načrtu istotako, vsled česar pade načrt.

Pri točki 8., zakonski načrt gledé naklad in sličnih davščin je hotel imeti Venuti take za v mesto upeljano celo zaklano živino ali za dele, toda tej njegovi želji se ni ugodilo.

Pri točki o davščini na zasebni povzitek vina reče Strekelj, da se kot zastopnik kraskih vinogradnikov mora protiviti tej nameri. Ta načrt bi bil nov sovražnik za trto. Ljudje, katerim je za to, da kupujejo poceni in dobro, kupujejo vino pri kmetu. Na polovico je ceneje vino doma kakor v krčmi. Najhujše bi trpeli nižji sloji. Bo glasoval proti. Dr. Tuma predlaga, naj se gre preko te točke na dnevni red, ali načrt se odča, ko so se sporazumeli med saboj Lahi in slov. klerikalci, dež. odboru, da bo poročal o tem v prihodnjem zasedanju.

Odstopi se uprava ustanovne glavni ce stipendijev Werdenberg nadškofijskemu ordinarijatu; naroči se dež. odboru, da predloži pravočasno letno poročilo in tiskane pravne zapiskne dež. zbora; prošnja županstva renskega za ločitev občine Gradisce in ustanovitev samostojnega županstva se odstopi dež. odboru; glede ustanovitve pravnih poizvedovalnih uradov za male obrtnike in delavce se sklene, obrniti se na vlado; gledé predhodnega obravnavanja peticij do dež. odbora ali zbora se ugodi zahtevam predlagatelja, glede brezobrestnih posojil za obnovitev po trtni usi uničenih vinogradov se določi, zahtevati jih od sluhaja do sluhaja, prošnja županstva v Turjaku za uvrstitve neke ceste, prošnja utnega objekta dež.

kmet. sol za zboljšanje plač, prošnja bukovskih in otaleških občinarjev za ustanovitev lastnih samostojnih županstev se odda dež. odboru v proučenje in poročanje; zakonski načrt o varstvu kmetijstvu koristnih ptic se sprejme.

Izvedenci pri sodnijah.

Vprašanje

dež. poslanca dr. Henrika Tuma na Nj. Ekscelesco ministra za pravosodje.

Velikega vpliva in velike važnosti pri izvrševanju sodne oblasti civilnih in kazenskih zadevah so izvedenci kot pomočniki sodnika pri iskanju resnice. Iskanje resnice je jako problematična stvar, in sme biti govora le o relativni resnici, kateri je predpogoj bolj, kakor znanost, poštenost in vestnost, ki je dana vsakemu človeku. Zaraditega bi se imela sodna oblast, kedar izbira sodne izvedence, ozirati na okoliščine, ki so merodajne za sodbo o poštenosti in vestnosti in z njima združeno nepristranostjo. Največjega vpliva na pristranost je politično in versko prepričanje. Eno in drugo je v stanu, popolnoma skaliiti pošteno in vestno razsodje. Pod vplivom verske, narodnostne in politične gonje po vzgoji javnosti največkrat stoje tudi večaki. Izbrati sodne izvedence, ki ne bi bili pod takimi vplivi, je ravnotako nemogoče, kakor najti absolutno resnico. Mogoče je torej sodni oblasti najti le relativno poštene in vestne osebe. Dobi jih, če se ozira na milieu, iz katerega jih vzame. Dobi poštene in vestne izvedence, ako za vsak socialni razred, za vsako narodno in versko skupino izbira večje izvedence. Žid ne bode nikdar pravičen kristjanu, Italijan ne Slovencu, pobožen klerikalec ne svobodomislecju itd. V kazenskih stvareh vladati mora torej princip, da se izbirajo izvedenci iz slojev, iz katerih je obtoženec. Ni smeti klicati izvedencev po želji državnega pravdnistva, ki gre vsakdar na škodo obtoženca ter se je izogibati posebno izvedencev, ki so sami c. kr. uslužbenci, ker je kolegijaliteteta in formalno spostovanje uradnikov med seboj globoko prigojena lastnost, ki odločilno vpliva na prepričanje.

Pri izboranju sodnih izvedencev za civilnopravne zadeve je prepustiti strankam, da si izberejo izvedence. Morajo hiti torej izvedenci odbrani iz vseh skupin, ki dominirajo v obsežju sodnije. Nič ne pomaga sodni oblasti, da se skriva kakor ptica-noj za lastna krila ter si postavlja kot princip, da je izbirati izvedence, ki so nad strankami. Takih danes vsled vzgoje šole cerkve in javnosti ni. Držati se torej ima dejanskih rešnih okoliščin inraditega tudi odbirati žive realne izvedence. Fikcija infalibilitete in nepristranosti mora torej pred vsem pasti. Le potem ne bodo kazenske in civilne sodnije, opiraje se na izvedence po njih želji izdajale navidezno pravične

sodbe. V naši kronovini in specijelno v Gorici so izvedenci izbrani iz italijanskih krogov. Dasi spada pod goriško okrožno sodnijo več nego polovica Slovencev, dasi je pravd slovenskih strank najmanj 1/4, so slovenske stranke glede onih pravn, kjer odločajo ali vplivajo izvedenci, že a priori na izgubi, ker dotični izreki, kakor kaže statistika, gredó praviloma v nepril og slovenski in v prilog italijanski stranki. Ne velja izgovor dotičnih funkcionarjev, da ni slovenskih izvedencev. Ako imajo veljati realna načela, pred vsem zahteva poštenosti, vestnosti in pripadnosti k dotični skupini, potem se sposobni izvedenci tudi dobé ter nasprotno, ako se pri izboranju izvedencev zahtevajo samo znane firme, fiktivno neodvisne od političnih strank in socialnih skupin, je za kazenske sodni je že naprej dana pot, po kateri se prihaja do odsodbe, v civilnih zadevah pa se gotovim strankam odvzame možnost izbrati sebi prijaznega večaka.

Ker se v področju goriške okrožne sodnije slovenskim strankam v tem oziru godi krivica, in je iz raznih strok dovolj sposobnih mož za posel sodnih izvedencev, dovoljuje si podpisani vprašati:

- 1.) Ali je Vaši Ekscelesci znano razmerje po narodnosti izvedencev pri tukajšnjih sodnijah?
- 2.) Ali je V. E. voljna ukreniti, da se pri izboranju izvedencev da vsaki narodnostni in politični stranki možnost, da se pri civilnopravnih zadevah poslužuje izvedencev po svoji želji?
- 3.) Ali je V. E. voljna vplivati pri izboranju izvedencev za kazenske zadeve na sodnije in državna pravdnistva tako, da se bodo dajali obtožencem izvedenci, ki niso že a „priori“ vsled verskih, narodnostnih, političnih in socialnih nazorov istim neugodni?

Poziv.

Dné 10. t. m. je vpepepil požar v Čepovanu 11 hiš in 4 gospodarska poslopja. Ogenj se je razširil radi močnega vetra tako hitro, da ni bilo mogoče rešiti skoro ničesar: lišna oprava, obleka, perilo, gotovi denar, vsi poljski pridelki in krma so uničeni. Skupna škoda znaša okoli 60.000 kron, zavarovanih pa je bilo le 7 gospodarjev za skupaj le 6.100 K.

Jednajst družin z mnogobrojnimi otroci je v največji

(Dalje v prilogi.)

Po teh besedah me je pogledal, kot človek, ki govori v imenu najtežjih ljudi v kraju, in govori to enako krepko kakor pametno. Z očitno zadovoljnostjo sem zrl na ta zdrav izvód človeškega rodu — in priznavam, da izvzemši neki mladeniški prav dijaški ponos, to, kar je govoril, res ni bilo bedasto. Res je, da ženska in ljubezen do nje ne igrata niti polovico te neizmerne uloge med delavci, kakor v življenju premožnih ljudi, ali v življenju ljudi, ki imajo pred seboj važne naloge in smotre. Kmet se ženi radi tega, da je oženjen in da si osnuje gospodarstvo. V istinosti je njegova sposobnost za globoke občutke jako majhna, dasi pesniki in novelisti govore pri nas o nečem drugim. Ljudje učenjaki, državljani, poveljniki, politiki posvečujejo ženskam komaj majhen košček življenja. Izjemo tvorijo le umetniki. Področje teh je: ljubiti, kajti umetnost sama obstoji le radi ljubezni in radi žensk. Sploh pa le v bogatih slojih, kjer se množica ljudi odteguje delu, vlada ženska samooblastno ter napolnjuje takim ljudem življenje od vrha do dna. Ona nadvlada vse njihove misli ter postane motor vse delavnosti, izjemni cilj naporov. To tudi ne more biti drugače. Za vzgled vzamem n. pr. samega sebe. Družba, h kateri pripadam, sicer ni bogata, toda jaz osobno sem premožen človek. S to premožnostjo sem se okoristil na ta način, da nikdar nisem ničesar delal, radi česar nisem imel in še zdaj nimam določenega cilja v življenju. Mogoče, da bi bilo drugače, ko bi se bil rodil kot Anglež ali Nemeč; toda mene je tlačil znani podedovani greh, katerega imenujejo: l'imp-productivité slave. Nobeden izmed skladnih faktorjev sedanje civilizacije me ni potegnil k sebi, ni mi naplnil duše radi tega preprostega vzroka, ker je ta civilizacija omedlevajoča in prenasršena s skepticizmom. Ako ona sama čuti, da skonča, ter dvomi o sami sebi,

težavno ji je zahtevati, naj bi jaz verjel vanjo in ji posvetil življenje. Sploh sem torej živel kakor bi visel v ozračju, ker se nisem mogel navezati na zemljo. Ko bi bil suhoparen človek, mrzel, ali zelo bedast, ali poltna žival, bil bi si omejil življenje nalik rastlinskemu vegetiranju, ali v pomirjanje živalskih potrebščin živel bi nekako, toda zgodilo se je prav nasprotno. Prinesel sem na svet živo narav, bujno naturo ne vsakdanjo moč življenja. Ta moč je morala najti nekje izhod — in mogla bi ga najti zgolj v ljubezni do ženske. Nič drugega mi ni ostalo. Dobro se zavedam tega — tudi udam se — kajti končno, zamán bi bilo boriti se s to močjo. Ljubezen do ženske — to je edina podlaga, edina osnova mojega življenja. Vsa moja nesreča tiči v tem, da sem kot dete bolne civilizacije zrastel krivo, torej mi je tudi ta ljubezen postala nekako kriva.

Prostota pojmov bi mi bila dala srečo, toda škoda je govoriti o tem. Vsak grbanec bi se rad znebil svojega grba, samo da se ga ne more, ker je bil grbav že v materinem krilu. Prav tako je moje grbe provz, čilo nenormalno krilo civilizacije in dobe, v kateri sem bil porojen na svet. Toda bodisi že kriv, ali raven, ljubiti moram — in hočem.

Dne 4. majnika.

Moj razum je stopil popolnoma v službo občutkov in postal oni voznik, ki pazi edino na to, da se mu voz ne polomi. Že nekoliko dnij sem znovič v Ploševu in vse, kar govorim in delam, je le taktika ljubezni. Zdravnik Hvastovski je imel prav, da je naročil Angelici radi zdravja šetati se po parku. Ondi sem jo našel danes zarana. Nahajajo se trenutki, da občutki, katere nosimo v srcu, dasi se jih povsem zavedamo, se pojavijo z nenavadno močjo ter nas celo prestrašijo s svojo veličino. Tak trenutek je bil zame danes,

ko sem na ovinku drevoreda zagledal Angelico. Nikdar se mi še ni zdela lepša, bolj zaželjena, manj neobhodno potrebna. Ona je prav ta edina ženska na svetu, kateri je na podlagi tajnih, močij odločeno, me privleči kakor magnet vleče k sebi železo, privezati ná-se, postati moj cilj in popolnitev življenja. Njen glas, postava, pogledi me kar vpijančujejo. Danes, ko sem se ji bližal, se mi je zdelo, da ona nosi v sebi mičnost ne le svojo lastno, marveč te rane ure, te pomladi, tega lepega vremena, te radosti ptic in rastlin, radi česar je ona zame več nego ženska, ona je poosobljenje lepote, mičnosti in razkošja vse narave obenem. In prišlo mi je na misel, da, ako jo je narava vstvarila tako, da ona močneje vpliva name, nego na katerega drugega moža, pa jo je že s tem samem odločila zame — in da je ž njeno omožitvijo bila moja pravica poteptana. Kdo vé, če morda vse krivde sveta ne izvirajo prav iz te neizpolnitve takih pravic in če morda v tem ne leži nepopolnost življenja?

Ljubezen si ljudje slabo predočujejo z zavezanimi očmi. Nasprotno: nič, nobena najdrobnejša podrobnost ne uide njenemu pogledu; ona v svojem ljubljem bitju vidi vse, vse zapazi — samo da vse to stapija s svojim plamenom v eno veliko in preprosto besedo: ljubim. Približavši se Angelici, sem zapazil, da ima še lekače se oči, kakor sprebujena iz snú, da na njeno lice in na svetlo perkalasto krilo pada zlato-zelenkasta svetloba skozi mlado gabrovó listje precejanih solčnih žarkov; zapazil sem, da so njeni lasje malomarno zvezani, da se le nekoliko podšita jopica tesno prilaga njenemu životu in ramenam, da je v njenem opletu in opravi videti nekaka malomarnost, po kateri še tisočkrat narašča njena mičnost. Moji pozornosti ni ušlo tudi to, da se v tem dravoredu visokih gabrov kaže njena postava drobnejša,

bedi brez živil, brez zadostne obleke, obuval in perila.

Za sedaj so jih sprejeli dobrosrčni sosedje.

Hitra pomoč je torej nujno potrebna. Podpisani pomožni odbor se obrača do vseh ču-tečih src z iskreno prošnjo za podpore pomilovanja vrednim pogorelcem; sprejemajo se hvaležno bodisi denar, bodisi obleka, odeje, perilo ali živila. Mili darovi naj se blagovolé oddajati pri c. kr. okrajnem glavarstvu v Gorici ali pa pošiljati županstvu v Čepovanu.

Čepovan, dne 14. novembra 1904.

Henrik graf Attens

c. kr. dvorni svetovalec in voditelj c. kr. glavarstva v Gorici.

Andrej Podgornik
župan.

Jakob Rejec
župnik.

Domače in razne novice.

„Glasbeno in pevsko društvo“ opozarja gospode hišne posestnike in stavbene podjetnike, da se namerava naseliti v Gorici kot slikar za sobe in napise gosp. Vekoslav Bevc iz Celja, ki je ob enem prvi tenor pri moskem zboru.

Pr poročil se ga za naročila in v podporo, ker se s tem pridobi ne le obrtnika, kojega v Gorici potrebujemo, marveč tudi stalno pevsko moč narodnega društva.

Porotno zasedanje v Gorici se odprlo v ponedeljek.

Kakšen je bil konec deželnozbornskega zasedanja? — Krik in vik, mnogo hinavščine, mnogo pretiranosti, mnogo peklenške hudobije! Deželni glavar se je pohvalil, koliko da se je naredilo v zasedanju, potem pa je zašel na politično polje, rekoč, da kdor stoji na kakem važnem mestu v javnem življenju, ve, kako je razpostavljen napadom rivalov in neprijateljev, ter ve, da dandanašnji služi vse v svrhu politike — tudi umazanost moralnih nižin — ter da nekateri posegajo celo v privatno in profesionalno življenje, da obrekujejo, denuncirajo. Izbrano sredstvo je barometer, ki označuje moralno vrednost onega, ki to dela.

Tu ga prekine dr. Tuma rekoč: Gospod predsednik, prosim, to si prepovem, da polemizujete z menoj v tem trenutku. Tolče ob mizo, tudi Treo. Laški poslanci

kličejo: Sramujte se! Deželni glavar: Tih! Tuma je še rekel, da ž njim se ne bode kregal in da noben deželni glavar v Avstriji bi si ne upal tako nastopiti proti poslancu, ki vrši svoj mandat. Treo: To ni taktno! Tuma Treo: To je inperitinentno, Vam je vse dovoljeno.

Ko je glavar skončal svoj govor, v katerem je rekel po slovensko le: »Lepa hvala za vaše uspešno in izdatno sodelovanje!« — se je oglasil Verzegnassi s svojim petelinjim glasom, pohvalil glavarja, potem pa se repenčil nad slovenskimi naprednimi poslanci. Slišali so se klici: Tuma: Molčite! To je nesramno! Treo: To je impertinentno, mi se ne pustimo od Vas strahovati! (bije s pestjo po mizi.) Vi delate škandale. Treo-Tuma proti glavarju: Vi ste krivi teh škandalov! Po zaključku se ne sme več govoriti, Vi ste pristranski, zakaj pustite govoriti Verzegnassiju. To ne gre. Deželni glavar nima pravice nas terorizirati. Splošen krik: Odide dr. Tuma, za njim Štrekelj, ki jim je še zabusil v obraz: »Magarci!«, potem dr. Treo.

In na to pa je vstal »ljubljenec slov. naroda« na Goriškem, dr. Anton Gregorčič, ter je rekel dež. glavarju, da občuduje njegovo neutrudnost ter mu izraža hvaležnost za neumorno delovanje.

Mein Liebchen, was willst du noch mehr!

Pod tujčovo poto! — Neprijatelj ljudstva. — Kos nekdanje pametne prakse smo videli v petek v seji dež. zbora, ker je bil odsoten Naglos ter si je stalo nasproti glasov 10 proti 10 (všet Pajerjev glas.) Vsled glasovanja 10 za 10 proti je n. pr. odpadlo nasvetovanje stopiti v dogovor z vojaško oblastjo glede gradnje vojaške bolnišnice v Gorici, kar se je po debati pokazalo za edino prav. Ali dr. Marani je hitro preudaril, da tako ne sme iti, zato pa je hitro privezal Gregorčiča v laški jarem.

Po zapravlivosti in zanikernem gospodarstvu je prišlo goriško mesto v velike stiske. Denarja ni nič, dolgovi pa vse polno. Iščejo torej nove vire dohodkov. Tak vir bi bila tudi davščina na zasebni použitek vina. — Kdor ima pri srcu srednje in nižje sloje, mora biti odločno proti taki davščini, ker ista odjemlje revnejšemu vsako možnost, da bo še kedaj doma povžil kak kozarec za potrebo po cono, ter ga podi v krčme ali zganjarne. V mestnem svetu goriškem so sklenili naložiti tak davek, in radi tega so se obrnili na deželni zbor. Napredni poslanci so se postavili takemu atentatu na nižje sloje po robu — ali tu je priskočil Lahom hitro na pomoč božji namestnik don Antonio. Pri glasovanju 10 proti 10 bi bil padel laški načrt, ali tako je obveljal Gregorčičev predlog, naj gre načrt v dež. odbor ter naj se poroča o njem v prihodnjem zasedanju. — Marani ga je potipal malce po rameni, morda ga je tituliral tudi „signor capitano prov.

sostituto“ — in načrt je sel lepo v dež. odbor, odkoder pride preštudirani v prihodnje zasedanje. In vendar bi bilo le prav, če bi bil padel, ker je naperjen proti prebivalstvu na občutljivi strani. Ali kaj so mari dr. Gregorčiču koristi ljudstva? Deveta briga so mu — njemu zadostuje, da ga trpe Lahi poleg sebe za velikega hlapca! In služi jim res zvesto, ta pristna lakajska narava! — Proti laški nameri, zadeti tako občutno prebivalstvo, so glasovali le slovenski naprednjaki.

Kje je? Ali so ga snedle miši? — Ko je slo v deželnozbornski seji 9. t. m. za deželni kmetijski urad, je poslanec Štrekelj v svojem govoru omenjal tudi deželno trtnico. Imenovan je bil za nadzornika Lah Giuliani iz kraljestva, seveda strokovnjak, kakorsnega je treba iskati! Po „Agricoltore“ so hvalili trtnico in vabili so, naj pridejo ljudje gledat, ko je slo za rezultat, je pa stalo v „Agricoltore“, da so miši vse požrle.

Ta deželna trtnica je zopet kos tistega neumnega gospodarstva, iz katerega se Lahi kar ne morejo izkopati. Ni jim bilo mari za to, da bi bili poiskali doma sposobno moč, marveč slo jim je v glavnem za to, dati deželnega kruha jednemu Lahu več, in sicer Lahu iz kraljestva! Kaj strokovnjaštvo, kaj vse drugo, Lah mora biti, pa je sposoben za vse! In najeli so ga, hvalili so ga, in od samega navdušenja je tako lepo skrbel za deželno trtnico, da so mu vse miši požrle. „Strokovnjak“ nima kaj pokazati. Z ustanovitvijo deželne trtnice se meče denar proč. Tako ga manjka drugodi, za razne potrebne reči ga ni, za laškega „strokovnjaka“, ki dela svoje mišje eksperimente s trtnico, je pa denar tu in vse je v redu!

Ob tej priliki pa se spominjamo pisave obeh farovskih listov o deželni trtnici tam okoli začetka tek. leta. Takrat smo pisali, da so zopet jednega preskrbeli, namreč Laha, ter da ne bo nikakega Slovenca pri trtnici. Takrat sta „Gorica“ in „Prim. list“ povevala, da je na predlog slovenskih odbornikov deželni odbor istčasno sklenil, da se imenuje na deželni trtnici tudi Slovenca, ki bode namenjen slovenski strani naše dežele, kakor je namenjen Lah Giuliani furlanski. Sedaj nastane vprašanje: kje je ta Slovenec? Povejte, kje je? Imenovali so Giulianija, istočasno pa sklenili imenovati Slovenca! Če so res tako sklepali, potem so laški člani dež. odbora s Pajerjem imeli slov. odbornika strašno za norca, ker imenovanje Slovenca za trtnico se sedaj ni izvršeno... ali pa je bil kje skrit, pa so ga s „strokovnjaškim rezultatom“ — vred miši snedle!

Sklep, da se imenuje Slovenca za slovenski del dežele, je le tista barbarija, za katero tako gori dr. Gregorčič. Da so lažje imenovali Laha iz kraljestva, so nafarbali Slovenca, da imenujejo kasneje tudi slov. nadzornika. Naši klerikalci so z vsemi takimi

slepili Lahov jako zadovoljni in vsklikajo: glejte, kako sa nam pravični Lahi — čeprav se tisto, kar obljublajo, nikdar ne izvrši. Marijonete!

„Capitano provinciale sostituto“... Kar je Gregorčiča posebno mazalo okoli srca, je bilo to, da so ga nekateri laški poslanci v sejah, ko je slo že bolj proti koncu ter se je bil pokazal že dovolj brdkega, začeli nazivati ne več samo, kakor običajno, onorevole Gregorčič, marveč so pristavljali poleg tudi capitano provinciale sostituto, česar poprej ni nikdar nikdo njih izustil! Dobri odnosaji, debelo prijateljstvo klerikalcev z Lahi, pa je zrahljalo pota in na nja so padale rožice... capitano provinciale sostituto. Gregorčiču se je zdelo to strašno dobro, ali slovenski narod stane to nazivanje — tisočake!

Razpostavljeni furlanski župani. — Shoda v nedeljo v Trstu, naperjenega proti dogodkom v Inomostu, so se udeležili skoro vsi laški župani iz naše dežele, le 5 njih je ostalo doma; ti so: župani iz Ajella, iz Rude, iz Strassolda, iz Tapoljana in iz Št. Vida. Ker se niso udeležili velikega protestnega shoda, so jih že razpostavili v laških listih, češ, glejte jih, ti so oni, ki se ne brigajo za laško narodno stvar. Pravijo, da zasebni interesi so jih zadržali doma in da ti interesi jim gredo bolj do srca, kakor pa boj za narodne pravice. — Se pač vidi, kako hočejo biti Lahi jedini v vseh svojih vitalnih vprašanjih.

V državnem proračunu za leto 1905. se nahajajo že navadni prispevki za ceste v naši deželi, kakor Ročinj-Kambreško, Sv. Lucija-Modreja, Vrhovlje-Višnjevik-Drnovik, Lijak, Kneža, Bača, Branica, Ušnik-Čiginj itd. Navedemo jih prihodnjič. Na novo je v proračunu: cesta Podsabotin-Oslavje z mostom čez Pevnico, znesek 5000 K; cesta iz Lokavca v Ajdovščino 4000 K; iz Medane v Mošo 4000 K.

Požar. — Predvčerajšnjim popoldne je nastal v Solkanu v Doljakovi delavnici požar, užgalo se je nekaj kosov lesa. Ko so se mi-zarji vrnili v delavnico, je bilo vse zakajeno. Ogenj so hitro pogasili. Škode je kakih 600 K, kritih z zavarovalnino.

Nagla smrt. — Kap je zadela včeraj v jutro nadporočnika pri tuk. 47. pešp. Viktorja Groggerja. Zvečer je bil še v veseli družbi, zjutraj je umrl v svojem stanovanju.

Vagon v ognju. — V sredo okoli 5:45 se je unel v Ronkih vagon furlanske železnice, poln zdravilnih trav. Ogenj je nastal vsled tega, ker je od lokomotive neka iskra odletela ter jo je veter zanesel med trave. Prihiteli so na pomoč gasilci, ali pomagalo ni nič, kajti voz in vsebina sta zgorela.

Umrl je v Ločniku okoli 90 let stari Iv. Cotič, ki si je napravil tam s trgovino in umnim gospodarstvom lepo premoženje.

nego je v resnici, prav otročja — z eno besedo, nič ni ušlo mojemu pogledu, marveč vse opazovanje se je spremenilo v en sam ponos človeka, ki je zaljubljen na smrt. —

Na moj »dober dan« je odgovorila nekako zbe-gano. Že nekoliko dnij se me boji, ker jo hipnotiziram z vsako besedo, z vsakim pogledom. Razpolo-ženje njenih mislij je že skaljeno, kvašenje je že vpe-ljano v dušo. Ni mogla niti zapaziti, da jo ljubim, a obenem vidim razločno, da noče priznati teh mislij za noben denar na svetu, niti sama sebi ne. Časih začu-tim tak vtis, kakor bi držal v roki goloba in čutil pod prsti njegovo prestrašeno, nemirno vtripajoče srce. Šla sva skupaj molče ter se čutila v zadregi in nalašč ni-sem pretrgal tega molčanja. Vem, da so ji take za-preke neprijetne, toda delajo jo nekoliko za moje to-varišico ter me bližajo cilju. V tišini, ki je naju obko-ljevala, sva čula le škripanje peska pod najinimi no-gami in veselo žvižganje kobilarjev, katerih je bilo vse polno v parku.

Končno sem pričel razgovor. Uvel sem ga tako, kakor sem sam hotel, kajti dasi je bilo moje mišljenje zaprto vsem unanjim vplivom, ki niso imei z občutki nikake zveze, sem vendar v področju mojih občutkov imel skoro podvojeno zavednost in tako bistrost, ka-koršno imajo ljudje, pogrezneni v magnetičen son, ka-teri v dani smeri vidijo jasneje nego drugi normalni ljudje. Kmalu sva prešla na osebni tir. Govoril sem o sebi s takim zaupljivim glasom, s kakoršnim se raz-govarjame z najbližjim bitjem, katero edino ima na svetu pravico vedeti vse. S tem se je vstvarjal med nama ves svet sporazumljenj in skupnosti, pripada-jočih samo nama obema. Ker je pa taka zveza mogla obstati, na podlagi zakona, samo med njo in možem,

sem jo vodil s tem do duševnega izneverjenja s koraki tako neznanimi, da jih ni mogla zapaziti.

Nežna njena narav je vendar začutila, da kora-kava po neki nenavadni poti. Vodil sem jo kakor za roko, neprestano dalje in dalje, toda vodeč jo, sem čutil neki moralen upor. Dobro sem se zavedal tega, da bi se bil povečal ta upor takoj, ko bi jo bil poteg-nil močnejše, ali ko bi nevarnost ne bila tako neopaz-ljiva. Toda videl sem jasno, da se preteža nahaja na moji strani in da jo polagoma zavedem, kamor le hočem.

Med tem sem govoril nalašč o minulosti.

»Ali se spominjaš,« sem dejal, »kako si me v nekdanjih boljših časih vprašala, čemu ne ostanem v domovini ter dopuščam propadati vse te sposobno-sti, ki jih ljudje vidijo v meni? — Kar se mene tiče, spominjam se še vsake tvoje besede. To je bilo takrat, ko sem se vrnil pozno iz mesta in si me ti pričako-vala... Težavno mi je celo povedati, kako velik vpliv si imela náme. Nisem mogel takoj se poprijeti kakega dela, ker sem moral oditi; na to je prišla še očetova smrt... Toda tvoje besede so se globoko vcepile váme, in povem ti odkritosrčno, da ako sem se vrnil, ako se nameravam tukaj nastaniti in kaj delati, ako končno, kaj storim — da je povzročil tvoj vpliv in bole tvoja zasluga.«

Nekaj časa je trajalo med nama molčanje — čul sem le neprestano žvižganje kobilarjev. Angelica je očividno iskala odgovora, končno je odvrnila:

»Ni mogoče mi tega verjeti, da bi tak človek, kakor si ti, ne imel drugih, važnejših vzrokov. Dobro ti je znano, da je to dolžnost: ono pa je minilo, in sedaj je povsem nekaj drugega.«

»Je nekaj drugega in ni,« ji odgovorim. »Mogoče, da kadar se poprimem kakega dela, najdem časoma

v njem samem spodbujo in zaljubljenost. Toda človek, kakor sem jaz, kateri navzlic temu, kar praviš, ne čuti niti dolžnosti se s čim vkvarjati, mora imeti ne-kake posebne razloge za osnovno premembo svojega življenja. Čim huje mu je na svetu, tem bolj mu je potrebna taka osebna vsodbujaja... Toda čemu naj se ti lažem?... Jaz nikakor nisem srečen. Občutek druš-venih dolžnostij — to je kaj lepa stvar — samo na nesrečo ga jaz nimam. Ti, ki si boljša in plemenitejša nego jaz, bi me bila mogla tega naučiti... a zgodilo se je drugače... Pa še danes, samo vsled spomina, da si nekoč od mene zaželela dela, ti povem, da bi se samo vsled tebe in radi tebe mogel česa poprijeti.«

Angelica je pospešila korake, kakor bi hotela kmalu biti doma, in odgovorila mi skoro šepetaje:

»Ne govori tako, Leon, prosim te, ne govori tako. Znano ti je vendar, da jaz ne morem sprejeti takega namena.«

»Čemu ne moreš? Ne umi me vendar slabo! Ti si in ostanesh zmerom moja jako ljubljena sestra. Nič več ti nisem hotel povedati.«

Angelica mi je kakor v vročnici dala roko, ka-teru sem počasi z največjim spoštovanjem dvignil k ustom.

»Da, ostanem, zmerom ostanem!« mi odvrne urno.

Videl sem, da kakor bi se ji kamen odvalil od srca, tako jo je pomirjala, ganila in prevzela ta edina beseda: sestra. To je povzročilo, da sem bil tudi jaz zmožen, premagati se, ker v prvem trenutku, ko sem se dotaknil z ustmi te najdražje roke, se mi je kar v očeh stemnilo, in hotel sem jo objeti, pritisniti k sebi ter ji priznati vso resnico.

(Dalje pride.)

Doma je bil s Cerovega v Erđih. Pokojnik je bil oče tudi že zamrlega ločniškega župana Fr. Zottiga.

Isprej sodnje. — Marija Leban iz Stanoviča je bila obdolžena, da je hotela ogoljufati pošto upraviteljico Rozo Kadenaro s tem, da ko ji je upraviteljica izplačevala nakaznice, ji je dala Lebanova eno dvakrat ter tako dobila na tisto dvojno izplačilo. Obtožba pa se ni mogla potrditi, zategadelj je bila tudi Lebanova oproščena.

Svoj čas smo poročali, kako sta se pretepala v Straticah dva Loha iz kraljestva, Nikola Napoletani pa Cassela. Napoletani je bil svojega rojaka nevarno pretepel. Sodnija mu je prisodila za to 3 mesece trde ječe s postom vsak mesec.

Milovan Stanistić je crnogorski delavec. Delal je pri Sv. Luciji, kjer je hotel zlorabiti 9 letno deklico Tridentinca Turija. Prisodili so mu 6 mesecev trde ječe, potem pa ga izženejo.

Stefan Berlot s Kanalskega vrha je bil obtožen, da je ponaredil neko pobotnico. K številki 6 je priložil se O, tako da se je čitalo 60. Pred sodnijo je trdil, da je nedolžen, ali sodniki mu tega niso verjeli, marveč so ga obsodili na 2 meseca ječe s postom vsak mesec.

Tatvina. — C. Kocijančič v Trzaski ulici je naznanila policiji, da ji je nekdo iz zaprte skriny v sobi ukradel zlato brošo ter poročni prstan, v skupni vrednosti 114 K.

V Trbiču otvorijo v kratkem novo pokopališče; menda se to zgodi že v pone-deljek.

Pevsko in bralno društvo „Kras“ v Opatjemselu (novo ustanovljeno) vabi na prvo veselico, katero priredi v nedeljo dne 20. novembra 1904. v zaprtih prostorih Andreja Jelena. Začetek točno ob 8. uri popoldne. Vpored veselice: 1. Pozdrav predsednika. 2. J. Ipavic-J. Gomiljšek: „Slovenec sem“, možki zbor. 3. Slavnostni govor. 4. Iv. K. Kmehl: „Slovan“, možki zbor. 5. A. Nedved: „Zvezna“, četverospjev. 6. B. Ipavic - J. Razlag: „Domovini“, možki zbor. 7. „Nemški ne znajo“, igra. Po igri pol ure odmora, potem ples, pri katerem svira veteranska godba iz Mavinj. K obilni udeležbi uljudno vabi odbor.

Tamburaško in pevsko društvo „Svoboda“ v Renčah vabi na veselico s petjem, živo podobo, igro in plesom, ki bo dne 20. novembra 1904. v dvorani gospoda Rajmunda Žnidarčiča v Renčah. — Vpored: 1. pesja, godba, igra. Pri veselici in plesu svira društvena godba iz Prvaciine pod vodstvom kapelnika g. Hönig-a.

Za goriske izletnike bo pripravljena žardinjera za povratek v Gorico. Ker prične veselica ob 8. uri pop., se lahko pride v Renče z vlakom.

K obilni udeležbi uljudno vabi odbor.

Postojnski salonski orkester in mesečni pevski zbor vabita na koncert, kateri priredi jutri v nedeljo, dne 20. novembra 1904. v gorenjih prostorih hotela pri „Kroni“ v Postojni. — Čisti dohodek je namenjen v nabavo „Miklavževih daril“ za revne in pridne šolarje.

Vabilo na plesni venček, kateri se priredi v nedeljo dne 20. novembra 1904. povodom otvoritve „Hotela Jonko“ v Bovcu.

Pri plesu svira vojaška godba 17. pešp. viteza pl. Milde. Pričetek točno ob 8. uri zvečer. Vstopnina 2 K za gospode. Čisti dobiček je namenjen „šolskemu domu“. K obilni udeležbi vabi Leopold Jonko.

Trije duhovniki sedijo v našem deželnem zboru, prost Faidutti, semeniški profesor dr. Gregorčič in pa šempaski župnik Blaž Grča, pa vsi trije služijo prav udano laskemu liberalcu dr. Pajerju! Tam zunaj po kmetih slikajo nedolžne slovenske naprednjake za brezverce, s katerimi se ne sme občeovati, kateri bodo pogubljeni itd., povdarja se na celi črti razlika med naprednjaki in pobožnimi klerikalci, da le ti slednji bodo živelj srečno, ter da se mora delati le to, kar ukazuje duhovni gospodje. Liberalci je, oganj in zveplo kličejo na namisljene liberalce, ali, čujte in strmite! v goriskem deželnem zboru se družijo katoliški prost, semeniški profesor in kmetški župnik ne s kakošnim namisljenim, ampak s pravim liberalcem dr. Pajerjem, čegar sin se je civilno poročil na goriskem magistratu, kjer se je vpisal v poročno knjigo za brezverca! — Vsi trije katoliški duhovniki so slepo udani liberalcu dr. Pajerju, mu služijo zvesto ter mu odobrijo vse, kar stori, pa če se tako samolastno mrevari zakone in pravilnike. Ti trije duhovniki so mu vedno pritrčili, da je storil vse prav, pa če je se tako očitno kršil jasna določila. Druge ljudi učijo, naj spoštujejo zakone, oni pa odobravajo kršenje, s kratka: vse, kar

stori Pajer nepravilnega (da ne rečemo kako drugače!), to odobriti so vedno pripravljeni laskemu liberalcu katoliški prost, semeniški profesor in kmetški župnik! Kaj naj mislimo o njih?! „Ne glej me, kaj delam, poslušaj me, kaj te učim!“ — po tem se radi ravnajo duhovni gospodje. Komodno stališče.... Misli so slobodne in nebroj jih je, zategadelj pa naši citatelji brez dvoma pogodijo pravo sami, kaj imajo soditi o takih posvečenih gospodih, ki stojijo v očitni zvezi s pravim liberalcem. Ali se ni bati, da jih hudič pohrusta žive? Pa, kakor se vidi, se oni nič ne bojijo hudiča, hudič je le za kmeta, katerega se strasi z njim in z „liberalcem“ — njim „liberalna“ družba prav dobro ugaja! Kaj, če postanejo se brezverci!!

Odprti lekarni. — Jutri popoldne bosta odprti v Gorici lekarni Pontoni-Kürner.

Katar v grlu (v goltancu, jabolčniku in bronhijalni) se najlažje odpravi z rogaškim Styria-vrelecem. Dnevno grgranje s to mineralno vodo (ki bodi morna) in jemanje te vode v gorkem mleku, učinkuje gotovo, večkrat takoj.

Stanovanje s hrano pri boljši družini za 2 dečka išče dobra hiša. Ponudbe pod solidnost na uprav. »Soče«.

Preproge kot božično darilo. — Zastonj in franko razposilja znana hiša prep. Orendi, Dunaj 1. svoj najnovejši cenik, v katerem so tiskane v naravnih barvah vse vrste preprog, ogrinjala, zavese itd.

Pozor! Samo Tempeljev in Styria-vrelec sta postavno zavarovana kislja studenca! Vse druge izdelke, kateri ne nosijo znamenja „Tempeljev“ vrelec ali „Styria“-vrelec ter se nahajajo kot ponarejeni v trgovinah, naj se ne sprejema.

Oskrbništvo Rogoških vrelecev. Zaloga na debelo pri A. Joretliču v Gorici.

Fouillardovo svilo od 60. kr. do gl. 3-70 meter za bluze in obleke. Franko in carine prosto na dom. Bogata vzorna zbirka z obratno pošto. **Tovarna svile Henneberg v Gurihu.** (2)

Zalostnim in potrjim srcem javljamo prežutno vest, da je naš dobi, ljubeznjivi in preblagi oče, gospod

Jakob Tušar,

bivši župan, trgovec, posestnik itd. dne 16. listopada t. l. ob 5. uri zjutraj, previden s svetotajstvi za umirajoče udano v Gospodu zaspal.

V Cerknem, 16. listopada 1904.

Vačlav, Viktorija, Marija, hvaležni in zalujoči otroci.

Razgled po svetu.

Državni zbor. — V četrtek se je sesel državni zbor. Finančni minister je predložil proračun za leto 1905. Skupni državni izdatki iznašajo K 1.776.326.654, pokritja je K 1.777.901.387. Ministerski predsednik je gvoril obširneje o položaju, opominjal k delu, govoril o dogodkih v Inomostu. Govorilo se je obzirneje o teh dogodkih z nemške in laske strani. — Laška fakulteta se prenese iz Inomosta kam drugam.

Manifestacijski shod priredi trzasko pol. društvo „Edinost“ jutri pop. v Sokolovi dvorani v Nar. domu. Devni red: Vprašanje slov. ljudske šole v Trstu.

Trust za moritev otrok. — Iz Filadelfije poročajo: Pri tukajšnjem kazenskem sodišču pričela se je obravnava proti ženski „dr.“ Elizabeti Ashmeadovej in njenem pomočniku dr. Mathew Mc Vickarju. Potom preiskave se je dognalo, da sta v hiši stev. 256 južna 12. ulica morila novorojenčke kar na debelo. „Specijalist“, kateri je služil pri groznej ženski, je otroke kar na debelo zežgal, dočim njihove matere niso vedele, kaj se krog njih godi. Njihova trupla so poslali iz mesta in jih pokopali, da nihče ne vé kje se pokopana. Mrtve in tudi žive otroke sta obtoženca sezigala v veliki peči. Priča David Monier je prisegel, da je videl, kako je sta Elizabeta Ashmeadova s predpasnikom polnim novorojenih otrok v klet, zjer je nedolžne otroke, med katerimi

je bilo še par živih, pometala v razbeljeno peč. Priča je slišal, kako so otroci plakali ko jih je metala na ogenj. Istih sindikat je posloval tudi v drugih mestih ter ima tudi v New Yorku svojo filijalko. Pri obtožencih so namreč našli najemno pogodbo za neko hišo v New Yorku. Državni pravdnik bode dokazal, da sta pomorila več otrok. Na ta način je Ashmeadova zaslužila na teden po 800 do 900 dolarjev. Občevala je le s takozvanimi „boljšimi krogi“.

Pravi kandidat. — Kakor poročajo iz Ludwighshafna na Nemskem, so izdali sledeč razglas nekateri meščani: „K volitvi! Volilci, volite nenoglasno gospoda Jakoba Giehla, kajti on plača: 600 litrov vina, 3 srne, dva fazana in šest zajcev. Taki ljudje morajo v starešinstvo, ker skrbe tudi za svoje bližnje. Več meščanov“.

Vojna med Rusi in Japonci.

Nameravan atentat na Steslja?

„Petit Journal“ poroča iz Petrograda: Neki častnik iz spremstva namestnika Aleksejeva pripoveduje, da se je začetkom oktobra odpravilo iz Čifua pet Japoncev, preoblečenih kot Kitajci, v Port Artur z namenom, da bi umorili portarturskega poveljnika Steslja in generala Kondratenka in Foka. Da bi Ruse premotili, je kitajsko džunko, v kateri so bili Japonci, do pristanišča zasledovala japonska torpedovka, da bi v Port-arturju mislili, da ima ta ladja na krovu živila in streljivo. Japoncem se je res posrečilo dospeti v Port Artur, vendar pa je bil Steselj pravočasno obveščen o japonski nakani. Čim so se v Kitajce preoblečeni Japonci izkrkali v luki, so jih Rusi prijeli in na Stesljev ukaz obesili.

Japonski poslanik o Steslju.

Baron Hajaši, japonski poslanik v Londonu, se je napram sotručniku lista „Berliner Morgenpost“ izrazil o Port Arturju tako-le: „Prebivalstvo v Tokiju pričakuje z napetostjo padca Port Arturja — tako so te dni poročali listi. To je res. Kakor je „Standard“ pripomnil, tudi jaz baje pričakujem vsak trenotek, da pade trdnjava. Prosim vas, da objavite, da jaz nisem tega rekel. General Steselj je občudovanja vreden vojak, to podpisem z obema rokama in z vsem srcem. Šest mesec že oblegamo s suhe strani Port Artur, a od tega časa se ni pretekel dan, da bi ruska posadka ne izvršila čudežev hrabrosti in poguma.“

O Port-Arturju.

Iz Čifua poroča angleški „Dail Telegraph“: Tukajšnji japonski uradniki izjavljajo, da ni optimistično pričakovati, da pade Port Artur še pred Božičem. Razmere v trdnjavi so grozne. Posadka trpi vsled mraza ter vsled neprestanega granatnega ognja, ki je razrušil vsa okna. Akopprav je še nekaj živih, vendar za dolgo časa ne bodo zadostavala. Več džunk, ki so, obložene s kužni, izkušele prodreti blokado od Kinčana, je prišlo v roke pomorskim razbojnikom.

Iz Rima poročajo: V teku zadnjih treh dni so izstrelili Japonci na tisoče projektilov iz svojih pozicij proti ruskim ladjam v luki. Vse ladje so bile zadete. Ena izmed njih, „Sevastopol“, se je izgala. Utrdbe sedaj več ne branijo luke.

Od druge strani se pa čuje, da sta se pred Port Arturjem potopile dve japonski topničarki. Kitajci, ki so zapustili Ljaotješan 9. t. m., pripovedujejo, da so Japonci 6. t. m. pričeli silovit napad na Icušan ter ga po dvanednem hudem boju vzeli. Rusi, ki so imeli najtežje izgube vsled eksplozije lastnih min, po japonskih projektilih, so storili vse mogoče, da bi odbili japonski napad, a so bili vrženi nazaj. Izgube so bile na obeh straneh velike. Kitajci so sporočili tudi, da sedem ruskih torpedovk ter pet križaric v luki vsak dan obstreljuje japonske pozicije.

Dogodek v Hullu.

Kakor se poroča iz Bremena, je odotni ruski konzulat izdal oklic, da ruska vlada bogato poplača vse one, ki morejo podati natančna pojasnila o navzočnosti sumljivih ladij, oziroma na kak način pripomeči, da se pojasni dogodek pri Hullu. Kapitan Klavčov, ki je došel s tremi drugimi pomorskimi častniki v Peterburg, je prinesel važno tvarino o tem dogodku. Osebnoma je popolnoma prepričan, da sta bile v Severnem morju dve japonski torpedovki; on ter razni častniki na bojni ladji „Suvarov“, na kateri je bil tudi Klavčov, so natančno videli obe torpedovki. Pomota je popolnoma izključena.

Poleg tega kažejo še druga znamenja na to, da se je res pripravil zločinski napad na baltisko brodogradnjo.

Iz Londona: Od trgovinskega urada postavljena komisija za preiskovanje hullskega dogodka bo imela v kratkem prvo svojo sejo. Preiskava bo javna.

Novo japonsko posojilo.

Te dni bo v Angliji in Ameriki razpisano novo japonsko posojilo v znesku 250 milijonov kron po izredno nizkem kurzu 90 $\frac{1}{2}$. Pri zadnjih napadih so Japonci izgubili pred Port Arturjem 42.000 mož. To je kapitalistom vzelo mnogo veselja in najbrže podpisovanje ne pojde tako hitro, kakor pri prejšnjem posojilu.

Pomanjkanje živeža na Japonskem.

Ze to zimo utegnejo Japonci bridko občutiti pomanjkanje živeža. Ze riževa zetev ni bila zadostna, ker je manjkalo celo leto delavnih sil na polju. Za rižem so pa glavna jed Japoncev škotsko kamčatske ribe. Na stotine ladij je vsako leto vozilo ribe s Kamčatke na Japonsko. Letos so pa Rusi to trgovino popolnoma preprecili. Ko so japonski ribiči hoteli loviti okoli Kamčatke, so jih odganjali tamošnji ribiči in ruska posadka pod načelstvom poročnika Seči-Gundzia, kateri ima na razpolago tudi dva topa.

Zadnje vesti.

Iz Londona poročajo, da je dobil baje Steselj nalogo, zapustiti Port-Artur ter se umakniti v Liaotšan. Tako bi bil sklenil vojni svet pod predsedstvom carja. Rusi so odbili napad Japoncev na goro Putilov.

Književnost.

„Slovan“. — Mesečnik za književnost, umetnost in prosveto. — Izdaja Dragotin Hribar, ureja Fran Govekar. V Ljubljani 1904.

Pred nami leži že II. popolni letnik „Slovana“, in naša žurnalistska dolžnost je, da izpregovorimo o njem.

Lahko rečemo, da je „Slovan“ velika, znamenita pridobitev za naše slovstvo in najlepša akvizicija slovanskega časopisja sploh. Med prijatelji umetnosti književnosti in umetnosti je našel krasno ilustrovani „Slovan“ vsestransko prijazen odziv ter si je pridobil doma in v tujini laskavega priznanja in iskrenih simpatij; „Slovan“ ima že danes naročnike v vseh slojih našega naroda, a tudi po slovanskih deželah.

Resnica je, da je bil „Slovan“ resen slovanski list, ki je izvrševal dosledno svojo nalogo: realizovati idejo slovanske kulturne vzajemnosti. Seznanjati Slovence s kulturnimi razmerami, z literarnimi in umetniškimi pridobitvami napredujočih bratskih narodov ter iskati duševnih vezi, ki naj spoje vse Slovanstvo v mogočno duševno enotnost, impozantno kulturno organizacijo, to je naloga „Slovana“. Pri vsej goreči ljubezni do Slovanstva pa se list ni izgubljal v sanjarstva in v nekritično hvalisanje vsega, kar se godi v slovanskih rodovih, nego je vedno tudi odkrito in resno grajal, kar je smatral krivim, neumestnim in celokupnosti škodljivim. Brez frazastega entuziazma, zato pa z resnim zanimanjem in samostojnim mišljenem družimo se s kulturo slovansko! Tako je delal „Slovan“ doslej že dve leti z najlepšimi uspehi. Da je njegov program pravi in plodonosen, je pokazala jugoslovanska umetniška razstava v Belemgradu in dokazujejo vsi glasovi o kongresih o priliki kronanja kralje Petra I. Program „Slovana“ so odobrili in sprejeli jugoslovanski zdravniki, naravoslovci, umetniki, literati in časnikarji, a sprejmo ga slej ko prej tudi vsi resni, istinito slovansko misleči in čuteči politiki.

„Slovan“ si je brez reklame sam pridobil ugleda s svojo zanimivo in aktualno vsebino, s svojo moderno, vedno okusno opremo in pa z razkošnim številom svojih velikih in krasnih ilustracij. Nemci, Rusi in Jugoslovani mu izrekajo prelaskava priznanja za bogastvo in raznoterost v vsebini lista ter njegovih slik ter stavijo „Slovana“ med najlepše ilustrovane liste slovanske. Smelo trdimo, da za toli ničevno nizko ceno ni dobiti tako bogato in krasno ilustrovanega lista tolikoga obsega!

V II. letniku so priobčili svoje pesmi v „Slovanu“ naši najodličnejši pesniki in najboljše pesnikinje: A. Aškerc, Simon Gregorčič, Jos. Stritar, Oton Zupančič, Cvetko Golar, Al. Gradnik, Vek. Spindler, Pav. Golob, Nataša, Marica Strnadova, Mara i, dr.

V pripovednem delu je priobčila gospa Zofka Jelovškova II. in III. del svojega velikega romana iz življenja slovenske uradnice. (I. del je izšel v „Slovanu“ že lani.) Ta roman je največje delo naše priznane moderne pisateljice ter se osobito odlikuje s fino psihologijo ter s prekrasnimi opisi narave. Tako divnih opisov ljubljanske okolice, Bleda, Vintgarja, tržaške luke, morja in Krasa se nismo čitali, kakor v tem romanu! „Nada“ je znamenito delo slovenske moderne literature.

Več mojstrskih novel in novelet je spisal Ivan Cankar, čegar visoka umetnost je priznana tudi že med severnimi in južnimi brati. Cankar je pisatelj, ki bi delal čast vsaki literaturi s svojim rafiniranim stilom in z nedosežnim slikanjem valovanja človeške duše. Zlasti je zanimiva in izborna pisana Cankarjeva novela „Sreča“, v kateri je mojstrsko opisal zadnje dobo življenja in trpljenja pokojnega pesnika Josipa Murina. Kdor pozna ljubljansko „cukrarno“, neke njene prebivalce, Murnove prijatelje in — ideale, umetnike, ki so portretirani v tej noveli ter razne intimne poteze v Cankarjevem pripovedovanju, mora priznati, da je podal tu Cankar kabinetni vzorec biografske novele.

Memoarno delo velike zgodovinske literarne vrednosti je podal dr. Jos. Vošnjak s svojim pripovedovanjem o predpotresni dobi v Ljubljani. V bele trstovski obliki nam je imenitno opisal Vošnjak tu življenje in delovanje svojih znancev in prijateljev, Jos. Jurčiča, Janka Kersnika, Fr. Levstika, Mar. Murnikove, Ivana Vrhovca, A. Raiča, dr. F. Kreka i. dr. velmož na polju narodnega kulturnega dela.

Vatroslav Holc pa je podal v obliki romana svojo lastno biografijo od detskih let do zmagovalne, a strašne bitke pri Visu. Opisal je živahno svoje „Lehr. und Wanderjahre“ od prvih početkov stremeč za cilji velikega umetnika ter boreč se z nešteti zaprekami za kulturni napredek, za lepo umetnost in moško svobodo. Podal nam je tu mnogo lepih idilskih slik iz divotnih gajev in dolin Sp. Štajerja, zanimivih anekdot iz nekdanjega burnega življenja v Mariboru in po vinorodnem Pohorju ter nam predstavil, žal, le skiciranih izvrstnih tipov! Prav zanimivo in podučno delo!

Da ne omenjamo še drugih, manjših pripovednih spisov, dostavljamo, da je tudi popularno znanstveni del III. letnika „Slovana“ jako dober, raznovrsten in predvsem vedno aktualen. Prekrasni članki drž. svetnika vseučil. prof. V. pl. Šercla bi delali čast prvi evropski revueji! Tako zna pisati pač le učenjak svetovnega ugleda. Druge članke so spisali Peter pl. Radics, naš vrlji zgodovinar, Bogomil Vošnjak, izborni esayist, dr. Josip Tominec, mož temeljite strokovne znanosti, dr. Janko Polec, dr. Demeter Bleiweis vitez Trsteniški, Anton Dermota, Fran Govékar, dr. Josip Oblaki, dr.

Tezišce „Slovana“ pa leži v njegovem izvrstnem, izredno bogatem in raznovrstnem „Listku“, ki podaja najtočnejše informacije o vseh važnejših pojavih naše in tuje književnosti, glasbe, gledališke in obrazovalne umetnosti, tehnike, i. t. d. Lahko rečemo, da je „Slovana“ „Listek“ vsestransko izboren!

In kaj naj rečemo še o slikah? — Mnogo listov poznamo, a toli okusne in bogate opreme, tolikega števila slovanskih in tujih, klasičnih del slikarjev in kiparjev nima skoraj noben slovanski, a noben avstrijski nemški list; „Slovana“ je po svojih velikih ilustracijah ter po svojih krasnih umetniških prilogah v 3 — 6 barvah gotovo na vrhuncu modernega časopisja! Okus in eleganca se kaže na vsaki strani „Slovana“.

Smer in program „Slovana“ ostaneta tudi v III. letniku neizpremenjena. Prinašal bo tudi poslej samo izvirne pesmi, romane, novele, povesti in aktualne, poljudno pisane članke prvih naših poetov in pisateljev-prozaikov, zasledoval napredek slovanske kulture na vseh poljih, se živo zanimal za gledališče, glasbo in obrazovalno umetnost, umetno obrt in tehniko, beležil najnovejše literarne in umetniške domače, slovanske in znamenite tuje pojave ter izkušal, da ostane „Slovana“ najtočnejši slovanski informativni list za moderno književnost, umetnost in prosveto sploh. Zato bo gojil „Slovana“ kritiko posebno skrbno ter poročal objektivno o vseh pomembnejših pojavih v domačem in tujem slovstvu ter v umetnosti.

V politiko se „Slovana“ ni in se ne bo vtikal, dasi bi ga izvestni krogi z namenom radi potegnili v polemiko. „Slovana“ ostane izključno literaren in umetniški list, ki bo pri tem zastopal vedno napredno, protireakcionarno, slovansko kulturno stališče. Umetniške in literarne anarhije „Slovana“ ni in ne bo podpiral, nego je bil zatocišče svobodne umetnosti in svobodnega prepričanja. V njem nahajajo prostora pisatelji in umetniki vseh smeri in struj resnične umetnosti, poezije in vede. Krog „Slovana“ sodelalcev se je že jak razširil ter steje list med njimi najodličnejše pesnike, noveliste in znanstvenike, ki so ga založili s pesmimi, novelami, z dvema romanoma in s celo vrsto aktualnih člankov in razprav. Osobito pažjo je in bo posvečal slovenski zgodovini ter prinašal članke iz slovenske politične, narodno-gospodarske in kulturne historije. „Slovana“ je in bo prinašal mnogostevilne in velike ilustracije, najlepše reprodukcije izvirnih slovanskih slik in kipov ter slavni tujih, zlasti slovanskih umotvorov.

V tem oziru obljublja uredništvo storiti, če le možno, še več, da napreduje list v ilustrativnem delu in se izpolnjuje bolj in bolj.

Ilustrativni del lista je najdražji in pridobivanje dobrih slik najtežavnejše. Vendar se založništvo „Slovana“ ni strahlo ni truda ni stroškov ter je v tem oziru v resnici napelo vse svoje sile. Podaio je Slovincem list, s kakršnim se lahko ponasamo tudi pred velikimi narodi.

Zato pa izvršujemo le svojo dolžnost, ako pravimo: Podpirajte in sirate „Slovana“, kjerkoli le morete! Naj bi ne bilo slovenskega društva, slovenske javne knjižnice, slovenske srednje šole in zavedne slovenske rodbine brez „Slovana“! „Slovana“ je salonski list, ki je vsaki biblioteki v okras. Le ako bo imel „Slovana“ veliko rednih naročnikov, bo mogel vzdržati se ne le na sedanjih višini, nego tudi dvigniti se še višje in višje!

„Slovana“ stane za vse leto 12 K, za pol leta 6 K. Dijakom in učiteljem se naročnina primerno zniža. Ako primerjamo zunanjo in notranjo vrednost „Slovana“ z drugimi listi, moramo reči, da je ta naročnina uprav ničevna! Zato „Slovana“ radi in topio priporočamo vsakemu Slovincu in vsaki Slovenki. L. N. Borisov.

Božjast.

Kdor trpi na božjasti, krčih in drugih nervozni boleznih, naj zahteva knjižico o teh boleznih. Dobiva se zastonj in franco v priv. Schwann-Apotheke, Frankfurt a. M.

Bogata izbira klobukov za dame
po zmernih cenah.
= Matilda Pan =
v Raštelju št. 3, II. nadstr.

Prva koncesionirana delavnica z motorim obratom za fino mehaniko, fiziko, matematiko, optiko, fino brušenje in poliranje itd. Vpeljava strelvodov, elektrike, brzojavov, hišnih telefonov, plina in vode.

Poprave se izvršujejo hitro in po cen.

Ivan Potočnik & A. Hügel
Gorica, za vojašnico.

Precizijska delavnica predmetov za merjenje.

Bogata zaloga

raznih predmetov za razsvetljavo za plinovo in električno luč.

Oprave za kopalji, sesalke vseh si temov. — Popravilnica avtomobilov, motociklov in dvokoles. — Delavnica za pobakrenje in ponikanje. — Pumpe, železne in kovinske cevi. Zaloga mesarskega o o lja, kuhinjskih nožev, brivskih britv, škarij itd.

Anton Potatzky v Gorici.

Na sredi Raštelja 7.

TRGOVINA NA DROBNO IN DEBELO.

Najceneje kupovališče nrbnárskaga in drobnega blaga ter tkanin, proje in nlij.

POTREBŠČINE

za pisarnice, kadilce in popotnike.

Najboljše šivanke za šivalne stroje.

POTREBŠČINE

za krojače in šooljarje.

Svetinjice. — Rožni vencl. — Mašne knjižice.

Šišna obuvala za vse letne čase.

Posebnost:

Semena za zelenjave, trave in detelje.

Najbolje oskrbljena zaloga za kramarje, krošnjarje, prodajalce po sejnih in trgih ter na deželi. 2 35-8

Zaščitna znamka: „Sldro“

Liniment. Capsici comp.

Nadomestek za

Pain-Expeller

je splošno priznano kot izvrstno bol blažujoče mazilo; cena 80 vin., K 1-40 in K 2 se dobiva v vseh lekarnah.

Pri nakupovanju tega povsod priljubljenega domačega sredstva, naj se jemlje le originalne steklenice v skatljah z našo zaščitno znamko „Sldro“ iz Richterjeve lekarne, potem se je gotovo prejelo originalni izdelek.

RICHTERJEVA LEKARNA

k „zlatem levu“ v Pragi
Elisabethgasse št. 5 nova.
Dnevno razpošiljanje.

Karol Draščik,

pekovski mojster in sladčičar
v Gorici na Kornu št. 8.

Priporoča vsakovrstne pivo, kolače za birmance, torte i. t. d.

Priporoča se slavnemu občinstvu za mnogobrojna naročila ter obljublja solidn. postrežbo po jako zmernih cenah.

Delavnica cementa in umetnih plošč

Ivan Maroni

v Gorici, tekališče Frana Josipa.

Tovarna kvadratnih plošč iz cementa jednobarnih. Izvršujejo se vsakovrstna dela za stavbe, stopnice, verande, umetne plošče, cevi itd. Izdeluje kvadratne plošče za hodnike.

Cene zmerne.

Anton Krusič

krojaški mojster in trgovec
Corso Giuseppe Verdi št. 33
izdeluje

vsakovrstne obleke
za vsak stan,

kakor tudi

za civilne, vojaške
in držav. uradnike.

Za vse obleke je vedno v zalogi raznovrstno ravno kar došlo sveže angleško i domače blago za jesensko in zimsko dobo.

Ima zalogo gotovih oblek in površnih sukenj za vsak stan.

Cene zmerne.

Andrej Fajt

pekovski mojster

v Gorici Corso Franc. Glus. št. 2.

filijalka v isti ulici št. 20.

Sprejema naročila vsakovrstnega peciva, tudi najfinejšega, za nove maše in godove, kolače za birmance, poroke itd. Vsa naročila izvršuje točno in natančno po želji naročnikov.

Ima tudi na prodaj različne moke, fino pecivo, fina vina in likerje po zmernih cenah.

Za veliko noč priporoča gorliške plince, potlice itd.

Gorica * Gorica

Klimatično zdravišče.

Hôtel Südbahn

na Telovadnem trgu, poleg ljudskega vrta. — Hotel prvega reda.

— V hotelu in dependanci nad 70 sob in salonov. — Lastna električna razsvetljava. — Električni avtomobil-omnibus k vsem brzovlakom in po potrebi. — Velik park pretežno z eksotičnim rastlinstvom. — Mirna, krasna lega, nič prahu, kakor nalašč za one, ki hočejo prijetno in mirno preživeti nekaj časa v Gorici. — Izborna kuhinja in klet. — V hotelu je obsežna knjižnica.

Mihael Ussai

kovaška in ključavničarska delavnica

Židovska ulica št. 7.

Zaloga štedilnikov, sesalk in cevij za vodo. Izvršuje vsako popravo in vpe-ljavo sesalk in vodovodov.

Kerševani & Čuk

v Gorici

Stolni trg št. 9 (Piazza Duomo)

priporočata svojo

zalogo šivalnih strojev

raznih sistemov,

za umetno vezenje (rekamiranje)

Zaloga dvokoles.

Mehanična delavnica konec Raštelja št. 4 sprejema vsako popravo šivalnih strojev, dvokoles, pušk in samokresov.

Šivalne stroje in poprave jamčiva od 5-10 let.

Originalni **SINGER** Pazi naj se na pričujočo tovarniško znamko

Šivalni stroji

Družba Singer - akcijsko društvo za šivalne stroje.
v Gorici, na Travniku št. 5. — V Trstu: Corso št. 24.

Anton Ivanov Pečenko - Gorica

Velika zaloga pristnih belih in črnih vin iz lastnih in drugih priznanih vinogradov.
Dostavlja na dom in razpošilja po železnici na vse kraje avstro-ogerske monarhije v sodih od 56 l naprej. Na zahtevo pošilja tudi uzorce.

Zaloga piva „Dolniško družbo združenih pivovaren Zaleo-Laški Jrg in plzenjskega piva „prazdnj“ iz sloveče češke „Mošćanske pivovarne“.
Zaloga ledu, karerega se oddaja le na debelo od 100 kg naprej.

Cene zmerno. Postrožba poštna in točna.

ZLATAR
DRAGOTIN VEKJET
(C. VECCHIET)
Corso 47 - TRST - Corso 47

Prilporoča svojo prodajalnico zlatanine, srebrnine ter žepnih, zlatih in srebrnih ur.

Sprejema naročbe ter poprave zlatih in srebrnih predmetov ter žepnih ur.
Velika izbér srebrnine za darila.
Kupuje a'li zamenja z novimi predmeti staro zlato in srebro.
Cene zmerno.

„Goriška ljudska posojilnica“
vpisana zadruga z omejenim jamstvom.

Načelstvo in nadzorstvo je sklenilo v skupni seji dne 28. nov. 1902. tako:
Hranilne vloge se obrestujejo po 4 1/2 %, Stalne vloge od 10.000 kron dalje z odpovedjo 1 leta po dogovoru. Rentni davek plačuje pos. sama.

Posojila: na vknjižbe po 5 1/2 %, na varščino ali zastavo 6 %, na menice 6 %. Glavni deleži koncem leta 5 1/2 %.

Stanje 31. dec. 1903. (v kronah): Članov 1777 z deleži K = 123.644. — Hranilne vloge 1.416.573 66. — Posojila 1.471.650 42 — Vrednost hiš 162.162 93 (v resnici so vredne več). — Reservni zalog 70.125 35.

Hranilne vloge se sprejemajo od vsakogar.
Telefon št. 79.

Podpisana si usojata naznanjati slavnemu občinstvu, da sta otvorila s 1. novembrom t. l. v Glediški ulici št. 18 in 20

veliko zalogo
vsakovrstnega vina.

Zajedno opozarjata, da sta si nabavila domača vina v velikih množinah iz najodličnejših virov ter lahko zalagata vedno bodisi v sodih ali steklenicah. Za pristnost vina jamčita.

C. Sicherle & Co.

Eksport Mizarska zadruga Eksport

v Gorici - Solkanu
vpisana zadruga z omejenim jamstvom
tovarna s strojevnim obratom na parno in vodno silo
naznanja, da izdeluje

najrazličnejša pohištva
vseh slogov

ter sprejema v delo vsa večja stavbena dela.

Podružnica v Trstu Via di Piazza vecrala 1. Zastopstvo v Spiljetu ter Orijentu.

Cene zmerne, delo lično in solidno.

Christofle & C. ie
c. in kr. dvorni založniki
Heinrichhof Dunaj I. Opern Ring 5.
Težko posrebrnjeno

namizno orodje in posodje vseh vrst
(žlice, vilice, noži itd.)

Pripoznaní najboljši izdelki izredne trpežnosti.
Največja izbéra najlepših modelov.

Ilustrovan cenik na zahtevanje.

Vsi Christoflovi izdelki imajo v jamstvo svoje izvornosti vtisneno gornjo varnostno znamko in ime Christofle.

Lekarna Cristofoletti v Gorici na Travniku.

Trskino (štokfiževo) jetrno olje. Posebno sredstvo proti prsnim boleznim in splošni telesni slabosti. Izvirna steklenica tega olja naravnorjene barve po K 140, bele barve K 2.

Trskino železnato jetrno olje. Raba tega olja je posebno priporočljiva otrokom in dečkom, ki so nervozni in nežne narave.

Trskino jetrno olje se železnim jodecem. S tem oljem se ozdravijo v kratkem času in z gotovostjo vse kostno bolezni, žlezni otoki, golše, malokrvnost itd. itd.

Cena ene steklenice je 1 krono 40 vinarjev.

Opomba. Olje, katerega naročam direktno iz Norvegie, preišče se vedno v mojem kem. laboratoriju predno se napolnijo steklenice. Zato zamorem jamčiti svojim č. odjemalcem glede čistote in stalne sposobnosti za zdravljenje.

Cristofoletti jeva pijuča iz kine in železa
najboljši pripomoček pri zdravljenju s trsknim oljem.
Ena steklenica stane 1 krono 60 vinarjev.

— Zahtevajte pri nakupu —

Schicht-ovo štedilno milo

z znamko „JELEN“.

Ono je **zajamčeno čisto** in brez vsake škodljive primesi. Pere izvrstno. Kdor hoče dobiti zares jamčeno pristno, perilu neškodljivo milo naj dobro pazi da bo imel vsak komed ime „SCHICHT“ in varstveno znamko „JELEN“.

Georg Schicht Aussig a. E. — Največja tovarna te vrste na evropskem ozemlju!

Dobiva se povsod!

— Zastopnik: Umberto Bozzini - Gorica, Stolna ulica št 9. —